

ivriz dergi

online kültür sanat edebiyat

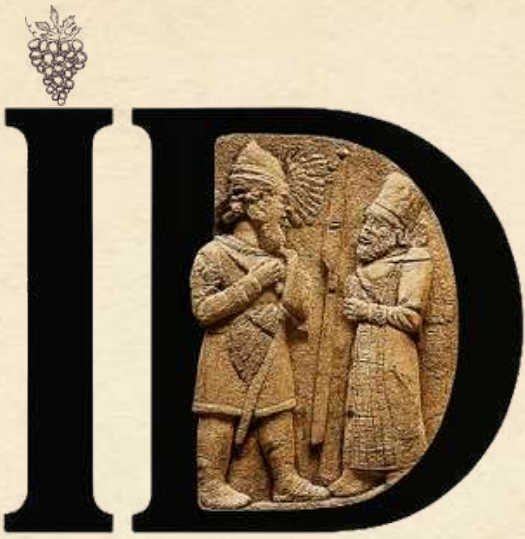

sayı:

17

Ağustos
2025

İVRİZ DERGİ

17. sayı

yazarlar:

Ahmet Gök - Ahmet Öner - Ahmet Yılmaz Tuncer - Akın Utku Meydan
Alper Murat Kirpik - Aşık Hasan Elalmış - Ayla Çelik - Barış Alsak - Berat Koz
Birsan Eker - Cemal Karsavran - Davut Mortaş - Demirhan Atilla - Deniz Sarıtop
Ecenur Dokumaci - Emine Ünal Faik Kumru - Gazi Okumuş - Hamdullah Er
Hamit Gençer - Helen Yetiş - Heybet Akdoğan Hızır İrfan Önder - İbrahim
Cemiloğlu - İlker Keleş - Kenan Demir - Lokman Baybars - Merve Türkan
Nilgün Kurnaz - Osman Akçay - Pelinsu Turan - Rıza Yılmaz - Safa Akçay
Samet Apaydın - Seyfullah Karagöl - Sophia Jamali Soufi - Tuncel Altinköprü
Uğur Ünen - Utku Fener - Veysel Tokmak

fotoğraf sanatçıları:

Abdurrahman Bekçi - Nazile Portakal

kapak fotoğrafı:

Abdurrahman Bekçi

editör ve yayın yönetmeni:

İlker Keleş

editörden

Selam sevgili dostlar,

Artık yayın hayatımıza “İvriz Dergi” adıyla devam ediyoruz!

İvriz, iç anadolunun bağrında yatan, Hititlerden kalma bir kaya kabartması. Dünyanın ilk yazılı tarım anıtı. Üstünde yazan yazı:

“Ben hakim ve kahraman Tuvana Kralı Varpalavas; sarayda bir prens iken, bu asmaları diktim, Tarhundas onlara bereket ve bolluk versin”

Binlerce yıl önce taşta kazılmış bu sanat eserinden aldığımız ilhamla, sanatın kalıcılığını sayfalarımıza kazıyoruz.

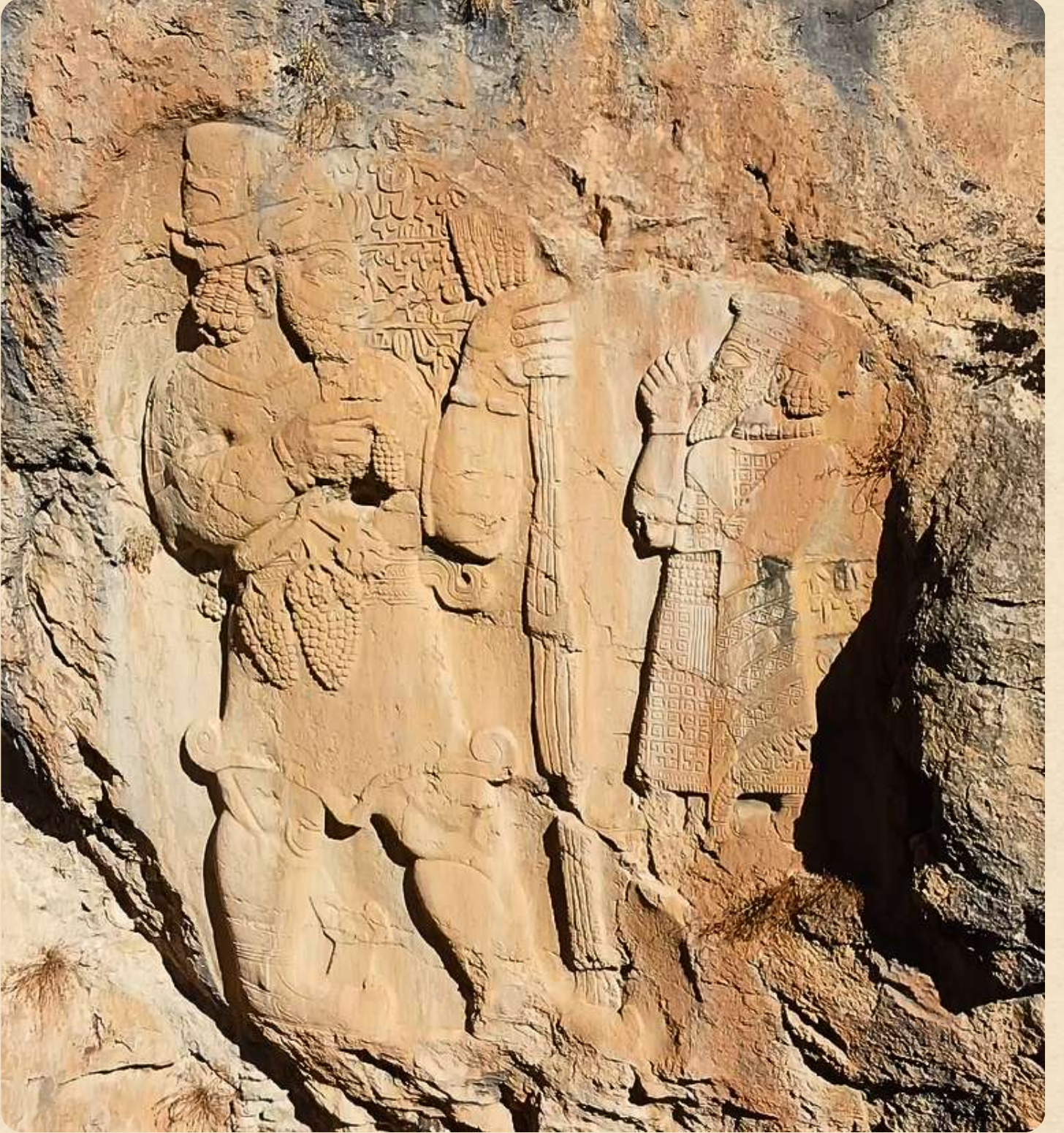
İvriz’in eteklerinde bir lise öğrencisiyken başladığımız bu yolculuk, tıpkı kaya anıtında sonsuzluğa kazınan desenler gibi sanata ve edebiyata yeni basamaklar ekleyerek devam ediyor.

Yeni sayımızla, yine dopdolu bir içerikle geldik. Şiirlerimizin arasında kaybolacak, öykülerde duraksayacak, fotoğraflarda uzaklara dalacaksınız. Sanatta ilke edindiğimiz “kalıpsızlık”ı, her tarz ve biçimde eserle yeniden tadacaksınız.

Tüm yazar ve fotoğraf sanatçılarımızın emeğine sağlık.

“İvriz Dergi”yle yeniden,
kocaman bir, merhaba!

İlker Keleş

İvriz Kaya Kabartması - MÖ 742 (Konya - Ereğli)

kardelenler

İlkbaharda çiçek açmak kolay
Her yer karla kaplıyken
Çılgılık atan bir dereyi dinleyerek
Gel de kışta aç
Bahara müjdecisi ol
Rüzgârlara aldırış etmeden
Soğuğa direnç göster
Kar'ı del delebilsen

Evin hanımı tarafından
Nazik ellerle seville seville
Saksıda özenle bakılmak basit
Gel de bakir doğada yaşa
Huzur içinde ve huzur vererek
Umut içinde ve umut vererek

Sahiller senin olsun
Bir sundurmanın altında
Serpil istediğin yöne
Gölgeli bir sevinç duy
Hadi cesaretin varsa
En yüksek dağ yamaçlarında büyü
Yıldızların sessizliği altında

Kırmızı, sarı, turuncu
Mavi, pembe, mor...
Rengârenk olmak havalı olsa gerek
Ya tuz gibi, şeker gibi
Tıpkı bir gelinlik gibi bembeyaz olmak
Naif, alçakgönüllü ve saf kalabilmek
Hep iyimser durabilmek

Saksına su vermeyi unutunca hanımefendin
Kuruyup gidersin bir gün sen bir başına
Bense her sene tekrar tekrar sabrederek
Bir çocuğun süt dişleri gibi bembeyaz
Çıkacağım karlar arasından
Ve mavi sisten duvarlar içinde süzülen
Gülen bulutlara el sallayacağım

Osman Akçay

bir otobüs spektrum bozukluğu

Otobüste birbirine bakan gözleri, hafif merak, somut dünyayı soyutmuş gibi gösterme çabaları takip ediyordu. Bunu yazan ya ilahi bir bakış açısı olmalıydı ya da herkes aynı anda yazmalıydı. Herkes aynı anda yazsaydı, ortalık mahşerin 42 atlısına dönüşüp büyük kaosa koşacaktı. Hem de 34 kişilik körüklü bir otobüs deneyinde. Yazar cesaretini toplamak için derin bir nefes çekti ve içinden “Hey ho, the wind and the rain” şarkısını söyleyerek kararını verdi: “Bu durumu ben üstlenmeliyim.” İlk gözlemini yaptı ama otobüsteki kulaklıklılara şimdilik müdahale etmedi, onlar olaylardan habersiz olmalıydı, daha fazla deneğe yetecek sabrı da cesareti de yoktu. Nedenini “sanata ve sanatçıya saygı” olarak görmek isterdi, ancak nedeni o değildi.

Gözlemlere devam etti ama şu detayı unutmaması lazımdı; analizler aslında yazarın gördüğü kadardı, o ne onların ayakkabısını giymiş, ne de onların yolundan yürümüştü. Üst düzey bir varlık değildi yazar, sadece sıradanların en garibiydi. Otobüs halkına tekrar döndü bir çift kamera, sessiz kalmak zorundalığını kabul etmiş ve kabul ediliş nedeniyle de otobüsün kurallarının verdiği stres atakları güçlenmişti. Bazı bölgelerde yer yer merak adı altında zihinlerde gizli soru yağmuru, bazı bölgelerde de “Umursamazım ben!” kılıfı adı altında narsizm konferansları vardı.

Diğer tür, düşünceli tiplerdir. Onların yaşam sorunları, damarlarında gezinmekte olup her nefeste tüm vücudu tavaf ediyordu. Bu türler; II. dereceden bozukluk olup, hastalıklarına herhangi bir inanç ya da herhangi bir alkol çeşidi günde 5 defa çözüme kavuşturuyordu.

Son kategori ise; “Uyu-yanlar”dı. Otobüs halkının bu bölümü kategorilere dahil edilmiyor, uzay boşluğundaymışçasına onlara karşı sert tavırlar alınıyordu. Bu hastalıkta erken teşhis değil erken durak önemliydi. Uyu-yanlar için ise duraksızlık söz konusuydu.

Yazar bu esnada ineceği durağı çoktan kaçırmıştı bile. Ancak yazar olmanın belli başlı sorumluluklarının olduğunun da farkındaydı. Son durağa gelinmişti artık neyse ki. Ve avazı çıktığı kadar bağrılmalıydı çok geç olmadan. Tek kullanımlık süpermenlik bitmişti. Baba Yiğit ayağa kalktı, gücünü butondan da alarak halkı kendine getirdi; “İnecek var!”

Alper Murat Kirpik

istanbul'u özlüyorum gözlerim kapalı

İstanbul'u özlüyorum gözlerim kapalı
Gözümün önüne boğaz geliyor
Bebekteyim, tenime hafiften rüzgar değiyor
Uzakta, çok uzakta
Güneş yavaştan batmakta
Kulaklarımda martı sesi
Burnumda vapur dumanı
İstanbul'u özlüyorum gözlerim kapalı

İstanbul'u özlüyorum gözlerim kapalı
Ben en çok Süleymaniye'yi severim
Batan güneş minareleri arasında
Heybetle yükseliyor boğazın arkasında
Önünde Haliç, balıkçılar, ellerinde oltaları
Köprünün altında balık lokantaları
İstanbul'u özlüyorum gözlerim kapalı

İstanbul'u özlüyorum gözlerim kapalı
Maarifliler, maarifliler, maarifli kızlar
Güzeller, zarifler ve başarılı
Aylardan kasım, "kasım aşk ayıdır" derler
Canımızı aşk değil, enflasyon yakıyor
Her tarafta kasım indirimleri
Aşk kasımda bile pahalı
İstanbul'u özlüyorum gözlerim kapalı

İstanbul'u özlüyorum gözlerim kapalı
Fatih, bize Fatih'ten yadigar
Simitçiler, mısırıcılar, kestaneçiler
Fatih'te bir de lambacılar var
Simitçiler simit satarlar, mısırıcılar mısır
Kestaneçiler kestaneleri sattılar
Lambacılar adaleti, liyakati ve topraklarımızı
İstanbul'u özlüyorum gözlerim kapalı

04.11.2024

Gazi Okumuş

gazze

ben seni anlayamam Gazze
anlarsam orta yerimden çatlarım!

01.08.2025

Demirhan Atilla

ıssız bağlar

Karanlık yağmur yağmur
Yüreklerden
Vurdu kırık gerçekliklere
Defalarca

Anda dondu huşu
Dünya kan çanağı
Dıştan içe çöktü
Bu bir deja vu!

Hayaletler eşiklerin
Üzerinde ölü
Sardı etrafı dikenli teller gibi
Sessizlik çığlıkları

Evlerde kimsecikler yok ki
Çoktan gittiler
Çatlak duvarların salkımı
Ölüm ağları

Vücutlar kaybetti gölgelerini
Ses eden olmadı hiç
Ruhlar kaybetti yollarını
Işığa varan olmadı hiç

Uğur Ünen

Abdurrahman Bekçi

avize

Kırık avizeyi yapıştırdığımız bir parça bant çıkmış yerinden
Avizenin bir parçası bir yerlere bakıyor
Bant sürekli sallanıyor
Rüzgar esiyor pencereden sürekli
Tertemiz hava geliyor
Rutubet tutuyor odayı
Kedilerin burnu üşüyor
Ben üşüyorum
Bir tek duvarlar terliyor
Fıtığım da ağrıyor
Bak tutuldu yine boynum
Neyse
Yeni bir avize alıveririz
Nasılsa kedilerin kürkü var
Benimse hiçbir şeyim

Safa Akçay

takas

Gözlerin
binlerce söylenmemiş söz
binlerce yazılmamış şiir
binlerce gömülü sır
Bakışın, ateşin dokunuşu
ölüm ve yaşam
başlangıç ve son
Dudakların
yasak meyve
ham bir öpücük
beni sonsuza dek cehenneme sürüklüyor
Ve ben, her gün
senin ayartmana teslim oluyorum ...

Sophia Jamali Soufi

Talihsizlik Kuşu

Martılara simit atma alışkanlığı nereden çıkmış, nasıl ülkece bilinen ve uygulanan bir pratik haline gelmiş bilinmez ama bilinen şudur ki bu konuda martıların hiçbir günahı yoktur. Hayvanlara açma atsan, tostundan koparıp da versen yemez mi yani? Yer tabi.

Burada gördüğümüz basit bir koşullanmadan başka bir şey değildir. Vapurun o uzaktan hoş gelen sesini hayvanlar duydu mu karnımız doyacak diye uçar gelirler, hatta yeri gelir vapurun etrafında dakikalarca dört dönerler. Karşılığında pekiştireç olarak kuru bir simitten daha iyisi reva görülmez hayvanlara.

İşte yıllar içinde vapurlardan sadaka niyetine atılan kuru, bayat simitlerden bıkmış genç ve girişimci bir martı; sahildeki satıcılardan birini gözüne kestirmiş serbest dalışını gerçekleştirmek için dalgın bir anını kolluyordu.

Adamın hararetle telefonla konuşmasını fırsata çevirerek kendini yer çekimine bıraktı. Saniyeler içerisinde yere vardı, yuları çekilmiş bir at misali aniden yavaşladı. Tezgahın üzerine kondu.

Satıcı adam sinirle artık koltuklarda yatmaktan belinin tutulduğunu, onu artık affetmesi gerektiğini anlatıyordu telefonun diğer ucundaki kişiye.

Ama bütün bunlar önündeki üç çeşit poğaçaya karşısında büyülenmiş martı için bir insan konuşması kadar anlamsızdı^[1].

Martı henüz hangi poğaçayı seçeceğine karar vermemişti ama poğaçacının kendini fark edip “ŞUuuuŞuuu-Defol!” diyerekten kollarını sallamaya başlamasıyla en yakınındaki poğaçayı kaptı ve göğe fırladı.

Şansına, bu kadar uğraşının ardından gagasına peynirli poğaçaya denk gelmişti.

Bi’ de üstüne gagası acele anında nasıl olduysa poğaçanın ortasında gariban gibi yalnız başına duran peynir kırıntısına rastlamış, o küçük kırıntıcık salyasıyla karışarak gagasından aşağı midesine kadar yuvarlanmıştı.

Bu akşamdan sonra martı hayatını peynir tadının peşinden kanat çırparak geçirecek günün birinde gene küçük bir peynir kırıntısı uğruna hırsızlık yaparken yediği şamardan sonra bir daha kendini toparlayamayarak can verecekti.

^[1] martılar için insan konuşması anlamsız, rastgele seslerden oluşur ve gerçekten bir dil olarak nitelendirilebileceği tartışma konusudur.

Ama şimdilik yeni tanıştığı peynirin tadı damağında, kendini bekleyen gelecekte habersiz, rıhtıma yaklaşan vapura doğru süzüldü. Poğaçanın ağırlığını eşitlemek için bağırsaklarındaki gereksiz yüklerinden kurtuldu.

“Allah ka’retsin!!” diye bağırdı Selahattin. Saçlarından şapur şupur damlayan pisliğin ceketini mahvetmesine engel olmak için çabaladığı sırada arkasından biri ona çarptı ve dengesini kaybetmesine sebep oldu. Bir elinde telefonu diğer elinde akbilini aradığı çantasıyla yürüdüğü yere bakmayan acele işine şeytanı musallat etmiş biri; az kalsın Selahattin’i yere serecekti ki rıhtımın az ilerisinde çiçek satan kadın onu tuttu.

“Pardonn”

“Sakin olsana abicimm, çiçeklerimi ezdin az kaldı” diyerek Selahattin’i azarladı çiçekçi kadın.

Selahattin kadının söylediklerini kaale almadan çevresindeki genel kalabalığa “Peçetesi olan var mı?” diye sordu.

Çiçekçi kadın “Başına talih kuşu sıçmış, önce bir bilet al da öyle sil. Şansı kaçmasın” dedi bir yandan da bir paket peçete uzattı.

Selahattin tam peçeteyi kapmış bilet almaya koşacak kolundan yakaladı, “On lira tanesi” dedi çiçeğin yanında belli ki peçete de satan kadın. Selahattin şansı üzerinde kurumadan bir bilet bulabilmek için elini hızlıca cebine attı ve gelen paraya bakmadan kadının eline tutuştu.

Kadının şansına düşen buruşmuş bir fatura slipiydi.

Çiçekçi kadın Selahattin’in ardından, duyan herhangi bir çocuğun anne babası yanında ağzından kaçırması takdirde ömür boyu unutamayacağı sertlikte sopa yemesine sebep olacak türden bir beddua etti. Ardından her zamanki gibi işine geri döndü.

Kısmet ablanın önünde yine kuyruk vardı. İki binde yılbaşı çekilişi Kısmet ablanın sattığı biletlerden birine vurmuş, yeni yeni baş gösteren özel kanallardan birinin haber bülteninde ‘Kısmet Ablanın kısmeti yeni yılda trilyoner etti’ diye tüm ülkeye duyurulmuştu. Kısmet Abla da durur mu hemen büyük ikramiye biletinin satıldığı yerin sadece beş yüz metre uzağında bir dükkan kiralamış, feleğin kör çarkı olur da aynı yerde iki defa durur diye uman binlerce insana bilet satmıştı. Her yıl yeni bir şube açarak ülkenin dört bir yanına yayılmış, piyango denince akla gelen ilk isim haline gelmişti.

Selahattin, Kısmet Ablanın Kuşkuardı şubesi önündeki umutlu bekleyişi araya kaynak yapma usulüyle geçti ve tezgahtar adama “Bir tam bilet alabilir miyim. Acil.” dedi.

Tezgahtar bir tomar bileti aldı önce iskambil kağıdı gibi taradı sonra tezgah üzerine açtı.

Selahattin tam gözüne bir bilet kestirmiş, aradan kapıcak arkasındaki onun kolunu tuttu,

“Hop hop ağır ol hemşerim” dedi ve farkında olmadan Selahattinin gözüne kestirdiği bilete doğru karşı hamle yaptı. Selahattin kolunu adamın elinden kurtarak önüne geçti ve avucunun içinden bileti kaptı.

“Ne kadar abicim”

“İki yüz” diye sakince cevapladı tezgahtar.

“Benim hakkım o bilet, benim!”

Selahattin iki yüzlüğü tezgahtara uzattı ve arkasındakine dönerek, “Bak bu kafamdakini görüyor musun?” diye sordu.

“Kuş sışmış yani no’olmuş”

Selahattin sanki çok önemli bir gerçeği açıklamış ve karşısındakini madara etmiş bir ilkokul çocuğu özgüveniyle “Yaaa işte öyle” dedi bir yandan kuş bokunu sile sile gitti.

Sırasına kaynak yapılmış, kaderiyle oynanmış bi de üstüne üstlük insan içinde madara edilmiş adam karizmayı toplamak için son çare arkasından “Git, cehenneme kadar yolun var!” diye bağırdı. Sonra bunun yeterli olmayacağını düşünerek “DELİ!” diye ekledi.

Tekrar bilet gişesine döndüğünde tezgahtar adam bıyık altından sırtıyordu.

Sinirini atamamış olacak ki bir de masum adama “ Ne sırtıyosun lan dümbül, ser biletleri!” diye çıkıştı.,

Tezgahtar yılların verdiği el alışkanlığıyla şip şak kağıtları serdi. Adam içlerinden birini seçti. Beğenmedi. Geri koydu. Bir başka seçti. Onu da beğenmedi,

“Kısmet Abla yok mu, ben ondan almaya geldim” diye tezgahtara çıkıştı.

“Kısmet Abla başka bir şubemizde” diye cevap verdi tezgahtar.

“O zaman ne anlamı var burdan almamın-” diyordu ki sıranın arkalarından biri “Hadi be kardeşim ne uzattın” diye bağırınca rastgele birini aldı, iki yüzünü tezgaha fırlattı ve vapur iskelesine doğru sallana sallana yürümeye başladı.

Çiçekçilik aile mesleği idi. Nesiller boyu ailesinin her ferdi; kadın, erkek fark etmeksizin çiçek satarak geçimlerini sağlamışlardı ve başka bir işle uğraşmıyor olmak hayal edilebilir bile değildi.

“Sevdiceğinize bir çiçek almaz mısınız? Hediye için çiçekler. Taze çiçek hakiki çiçek, abicim yokmu evde seni bekleyen bir sevdiğin...”

Alışık olmadık bir şekilde “Var” dedi bir adam. Elinde piyango biletini sallayarak dalgın dalgın yürüyordu.

“Al bi çiçek şaşırt sevdiğini”

“Yok kalsın” moralinin bozuk olduğu yüzünden okunuyordu.

“Karadenizde gemilerin mi battı bu ne hal be abim, boşver sevgiliyi kendine al bi tane yüzün gülsün. . . bak kokla şunu bi kokla”

Adam çiçeği bi kokladı “Öyle olur mu ki kendi kendine çiçek almak”

“Niye olmasın abicim kim ne der”

“Yani-”

“Bırak şimdi yaniyi maniye sen al bu çiçeği sonrada gel bana teşekkür et”

“Alim mi alim ya kim ne der Bi şey diyen olursa çakarım yumruğu gösteririm günlerini”

“Gösterirsin abi tabi gösterirsin”

“Ne kadar?”

“250 ama senin hatrına hadi 200 olsun”

“İki yüz haa nakit versem”

“Gene iki yüz kart geçmez”

Adam ceplerini karıştırdı cüzdanını alt üst etti ama para çıkışmadı.

“Valla bozuğum yok”

“Yok mu” çiçekçi kadın hayal kırıklığına uğramıştı o kadar uğraş didin parası çıkmasın hay ben bu kör talihi... diye içinden söyleniyordu ki aklına bir fikir geldi.

“Biletini ver abi. Tam bilet dimi o bakıyım”

“Bilet mi. Ya ikramiye vurursa”

“Ya vurmazsa”

Adamın aklına yatmıştı aslında bilet karşılığı kendine güzel bir çiçek almak. Zaten o kaba adam kaderiyle oynamış biletin de heyecanı kaçmıştı.

“Güzel de kokuyo şerefsizler.” diye kendi kendine mırıldandı ardından hiç düşünmeden piyango biletini çiçekçi kadın verdi ve çiçeğini koklaya koklaya vapura bindi.

Çiçekçi kadın ise piyango sonuçlarının açıklandığı tarih itibariyle sırra kadem basmış durumda. Kuşkuardı iskelesi çiçekçileri bir iki gün nerede olduğunu merak ettikten sonra tezgah yerini çoktan kaptılar bile. Ailesi de kızlarının hayırsız teyzesi gibi kocaya kaçtığını düşünüyorlar. Kendilerince onu çoktan evlatlıktan reddettiler bile.

Ama çiçekçi kadın daha önce mümkün olduğunu hayal edemediği hayallerini gerçekleştirmekle meşgul.

Akın Utku Meydan

o zaman

Ne zaman
Bir gül yitse dalından,
Dikenler batar.
Yüreğim kanar.

Bir ağaç,
Ne zaman
Eğip yeşil başını
Düşse yere
Yıkılırım onunla ben de.

Bir sapan,
Bir kuşu alsa
Konduğu daldan,
Sanki o anda
Beni tutan bir bağ da
Kopar yaşamdan.

Akıp giden topraklarla,
Yitip giden ormanlarla,
Kirli akan ırmaklarla,
Mazot kusan dalgalarla
Tükenirim.
Kum kum,
Kaprak yaprak,
Damla damla biterim.

İnsan,
Bir sevse evreni.
Kendince sevse insanı,
Otu, diken, çiçeği,
Kendini sever gibi
Börtü böceği...
Gökte kuşu sevse,
Denizde balığı...
Ormanda dalı, yaprağı...

O zaman
Kök salar insanca yaşama.
Kaynaşmış bir dünyada,
Uzanır bitmeyen mutluluklara
İNSANCA...

Tuncel Altinköprü

gönlümün başkenti

Değişmez mi sabit fikirlerin,
Ayet hükmünde mi kararların?
Yoksa kişiye göre midir bu söylemler,
Cesaret etmek gönül mü ister, ömür mü?

Ayrımlı o güzel saçların,
Sevdama fırsat tanımadın.
Lâlelerim ve zambaklarım şimdi küsün bakalım,
Gönül bahçem, mevsim çiçekleriyle dolu.

Ama sana uzanmaz hiçbirinin dalı,
Beni tarumar eden bu sevdanın adı...
Kalbimin içinde gizli kaldı,
Okunmadan ezanı, selası, sokaklarda yankılandı.

Tarifsizdir baldan tatlı yanakların,
Ben senin kokunu hiç tanımadım.
Duyun! Arkadaş ve akrabalarım,
Şiraze kaybındayım.

Bildiğim, yanıldığıma yetmese de,
Rücu etmem senden.
Teklif etmesinler, gün geçse de vazgeçmem...
Vazgeçmek istemem ki ben senden.

Kuvvetim,
Kuvvetim ve kudretim! Özür dilerim sizden,
Sulama beklemesin gönül bahçem benden.
Farkım yok şimdi bir çölden.
Viraneyim, işte bu sebepten.

Rekabet edilemez sevdamla,
Birinci gelir bu kulvarda.
Aklım hâlâ ayrımlı saçlarda,
Gönül bahçem ise soldu bu kasım ayında.

Temennilerin en güzeli olsun sana,
Bu vedamı sakın unutma.
Karşılaşırsak günlerden bir gün sokakta,
Canımı bari, orada yakma!

Ahmet Gök

Nazile Portakal

milyon yıllık ağrı: 20'lik diş

Bireyin kendine yabancılaştığı yaşlarda aslında kim olduğunu hatırlatır kendisine: İnsan her şeyden önce biyolojik bir varlıktır. Ne tesadüftür; insanların törpülendiği, hissiz mekanik bir varlık olmaya başladığı zamanlarda bir anda çenede bir ağrıya gelir. Durduk yerde neden bu ağrı oluşmaya başlar? Neden çekilmesi gerekir? İleride işimize yaramayacak mı? Ayağımız gibi büyüse seneye de kullanamaz mıyız...? O ağrı ile aklımıza çeşitli sorular gelir. Günümüzdeki tek işlevi insanın varoluşu dışında da ağrıları olabileceğini hissettirmek olan 20'lik dişin öyküsü milyonlarca yıl öncesine kadar dayanır.

İlk Homininler (Australopithecus...) sert kabuklu bitkiler ve köklerle besleniyordu. Bu besinlerin sindirimi midede zor olduğu için ağızda geniş ve uzun bir öğütme sürecine ihtiyaç vardı. 20'lik dişler tam olarak burada devreye giriyordu. Geniş çene ve ek dişler mideye daha kolay bir sindirim imkânı sağlıyordu. Bu, milyonlarca yıl boyunca devam etti. Bir sonraki aşamada Homo Habilis gibi türlerde çiğ et kullanımı başladı. Ayrıca bu türlerde gelişen bir yapı da ince motor becerileriydi (Torrey, 2024). Yaptıkları taş aletler etleri parçalasa da 20'lik dişlerin işlevi hâlâ geçerliydi çünkü çiğ etin sindirilmesi de uzun bir süreçti ta ki ateşin keşfedildiği döneme kadar (Kimilerine göre ateşin kontrol altına alınması.) Yaklaşık 1,5 milyon yıl önce Afrika'daki türler etleri pişirerek yemeye başladı. Bu, bir taşla üç kuş vurmak demektir. Midenin pişmiş eti veya bitkiyi sindirmek için harcadığı enerji, çiğ besine göre daha azdı. Ayrıca pişmiş besinden sindirilen protein miktarı çiğ besinden sindirilen protein miktarına göre neredeyse iki kat fazlaydı (Condemi ve Savatier, 2020). azdı. Ayrıca pişmiş besinden sindirilen protein miktarı çiğ besinden sindirilen protein miktarına göre neredeyse iki kat fazlaydı (Condemi ve Savatier, 2020).

Özetle; etin pişmesi, midenin harcadığı enerjinin azalmasına ve elde ettiği enerjinin artmasına sebep oldu. Buradaki fazla enerji beyne bir yatırımdı. İşlevi giderek azalan 20'lik diş ve geniş çene yerini daha işlevsel süreçleri ortaya çıkaran geniş beyne bıraktı. Bu beyin arkaya doğru genişledi ve küçülen çeneye baskı uyguladı. Günümüzde ise "20'lik diş ağrısı" olarak adlandırıldı.

Genişleyen beyinle parietal lob ve temporal lobun işlevleri gelişti. El-göz koordinasyonu, mekânsal bellek, dil işlevleri gibi özelliklerimizi geliştirerek kültürümüzü inşa ettik. Bunun karşılığı ise inşa ettiğimiz kültürde 20'li yaşlarda kendini hatırlatan bir ağrı oldu. Konuşamasa da derdini anlatan bir ağrı. Çenemizde oluşan bu ağrı milyon yıllık sürecin yankılarıdır. Doğanın güzellikleriyle beraber harmanladığı acının yansımasıdır...

Australopithecus
(2-4,2 milyon yıl önce)

Homo Erectus
(2 milyon-110.000 yıl önce)

Homo Sapiens
(300.000 yıl önce-Günümüz)

Kaynakça:

Condemi, S., Savatier, F. (2022). Homo Sapiens: Sürüden Devlete Milyon Yıllık Serüven (Ezici, F. Çev.) SAY Yayınları. (2. Baskı). (Orijinal çalışma basım tarihi 2021).
Torrey, F. G. (2024). Beynin Evrimi ve Tanrıların Ortaya Çıkışı: İlk İnsanlar ve Dinlerin Kökeni. (Aktaş, E. Çev.). Diyojen Yayıncılık. (1. Baskı). (Orijinal çalışma basım tarihi 2017).

Hamdullah ER

ruhun çağrısı

Aklım ile kalbim savaş halinde,
Ruhum barış istiyor.
Bu savaş bitmediği takdirde,
Benliğin yitecek diyor.

Ruhunun rüzgârında dans ederken,
Haykır içindeki hapsolmuş hisleri.
Bak, hepsi kelimelere bürünmek istiyor.
Kurtar karanlıklar arasından benliğini.

Merve Türkan

merak etme ey arkadaş

Merak etme ey! Arkadaş
Bitecek bir gün kara günler
Gececek kış mevsimi
Dikenler büyüyecek belki
Amma güller direnmeye devam edecek
Ve direniş ki
dillere destan direniş
yola revan olana dek
taşı ikiye yarana dek
sabahın aydınlığına kavuşana dek
sapsade gök kubbeye bakana dek
durmak yok, yılmak yok bu direniş
hep devam edecek...

Barış Alsak

lina

sığınmaların münzevi yarasısın
kurşun yuvası dağlara
çocuk gülüşlerin kaldı
savunmasızca işgal edilen masum ülken
ateşler ayazında

bedeninde küffarın erittiği mührün sıcaklığı
canımda
kanımda
gözlerim kaf'tan öte karanlıkta

küllerin heyelanlarında
bu yangın yeri volkan değil
tıslayan vandallar
ayartırken merhametsizliğe insanı
rükûa varıyor bir neslin insanı
nurlu ilahidir hakikatin son sözü
göğün kucağında kehkeşan cümbüşü
dualar bu yüzden filistin'de gökyüzü

çağ hicabını yitirdi lina
yaşamak yakılmış resminden yansıyor
korsan ordular
nebbaşlar
duvarlara sıçramış kandan
hâlâ ölüm devşiriyorlar

katliam zulaları
matem figanları
gazze'de şarapnel çıkırtkanları
umuda üç beş dakika daha kala
ölüm yine tökezlemedi lina

hasretin tarihi bilmektir
matemimsin
bende ölebilirim
tel tel ağarıyor ömrümün zamanı
sensiz ve çıplak belki bu son vakittir
beyaz bir düş gibi gözlerimdesin lina

Heybet Akdoğan

kar tozu

Bir yazın sevdası, hüznü şarkı, kimi zaman sıcacık bir çay ve bir dostun sohbeti sarmalar kış gecesinde. Anılar mıydı yoksa an mıydı yaşamdan kalanlar? Anlar anılara dönüşünce bir durup bakar ardına bakar da susar...incecik kar yağar pencerenin dibinde perdeyi aralar baka kalır yağın kara. Eli kışın ayazıyla iğreti olurda yine dalar gider kara. Karalar bağlar anılarına anda kalamayıp anılardan merhem umar insan. Tutmak ister o uçuşan, tül tül olan karı. Tutamaz insan anılarını, karı tutsa karı kar topu yapsa erir gider. Kardan adam yapar çocuk karı tutmak ister kar tutarsa kardan adamda olur olur ama yine erir gider. Pencereyi açar genç kafasını uzatır beyazlığa temizliğe saflığa uzatır. İçine çeker kar havasını can olur çektiği hava ferahlık verir. Donar sonra burnu kafasını içeri alır ve kapatır pencereyi. Koltuğuna oturur, sonra eline kitap alır. Okumaya başlar sayfalar ilerledikçe zihnine hücum eder güzel olan ne varsa. Genç, ruhunu doyurur bağrına basar kitabı sonra. Sobanın yanan ateşi ısıtır onu çitirtisi da bir ahenk olur. Kitabın en güzel yerinde dalar gider hayallere ufukta bir yerde bekliyordur hayalleri onu .Hayalleri ısıltı parlar durur, dokunmak ister o ışığa okudukça dokunmuş gibi olur. Kitap, bir adım daha yakın eder genci hayaline bir adım daha bir adım daha derken ışık huzmesi onu içine alır. Karda lapa lapa yağıyorken nerden de çıkmıştı bu ışık huzmesi? Memnun eder bu ışık genci daha diri daha umutlu. Umut beklerken direnci ekler gence .Umut koşarken hayale yaklaşmışken hayale toplar bütün arkadaşlarını. Umut ,kaypak ve saydam oluverir o arada bir salıncak kurar genç, çocuk olsun diye. Sallansın dursun da gökyüzüne daha yakın olsun diye. Bir şarkı söyler genç çocuk oluverir orda her şeyin hiçbir şey olmadığı yeredir. Oyun gibi hiçbir şeyin düşünülmediği sadece yaşandığını çocukluk oluverir salıncak. Çocuk, salıncaktan iner koşar koşar ereksiz koşar bilmez düşeceği yeri ve gideceği yeri. Sonsuz bir sevinç kaplar her yeri yüzüne yüzüne vurur çocuğun hava molekülleri.

Çocukluk,düşeceğin yeri bilmemek ve düşüncede unutup gitmek, acıyan yerlerini. Çocukluk acıyan yerleri unutmak ve sadece sevincin daim olduğu yer.Bir avuç çocukluk verseler her şeyi unutacağımız yerlerdeyiz oysa. Bir avuç çocukluk satsalar kim almaz ki! Çocuk yorulur artık akşam olmuştur.Bu kez göğü seyre dalar, yıldızları sayar saydıkları onundur. Sanki gökte, üç yıldız vardır; üçüde ona ait. Sofada nenesinin masallarını dinler sonra çocuk dinler dinler.Bilir o masalda iyiler hep iyi kötüler hep kötü. Uyur kalır orda çocuk bir avuç çocukluk işte birkaç masal ama hiç bitmemiş bir yolculuk... Genç, bir avuç çocukluk almıştır kardan, karın eriyip gideceğini bilir çünkü. Kar,eriyince masal biter bilir bunu da genç; kar unutulur ama çocukluk unutulmaz bilir. Kitabın bitimine yakın pencereden “tak tak tak “diye ses duyar. Kalkar bakar bir kuş, bu serçe hatta donmak üzere olan bir serçe üşümüş ama hala umut dolu.Pencereyi açar genç ,hemen alır onu içeri pencereden bir kuş geldi” cik cik cik “bak bakalım kimmiş bu diye serçe mırıldanır durur. Bir avuç çocukluk getirir o da tekerlemesiyle.Kar eridiğinde uçar gider serçe, bunu da bilir genç. Kar, iyiden iyiye şiddetini artırır.Fırtınanın habercisidir bu şiddet, rüzgarın uğultusunu pencereden duyar genç. Uğultular orkestra şefi gibi nağmeler dizer gence, doğa en güzel haliyle bunu yapar.Hayallerimiz kar gibi erimez olur bu uğultular arasında başını uzatır hayaller “haydi kalk Uraz seni bekliyor sahne ve en iyisini yap” der. Genç bu sese irkilir pencereyi açar bağırır avazı çıktığı kadar “orda salıncağın uzandığı o üç yıldızın yanına oraya varacağım” diye.

Emine Ünal

susturamıyorum acılarımı!

Benzemiyor yalnızlığım
Hiç kimsenin yalnızlığına.
Herkesin cehennemi içinde!..

Ne dost ne ağyâr
Arayıp soruyor beni!..
Gurbetim olur musun yâr?..

Sevgi yok! Merhamet yok!
Nesini beğeneyim hayatın?
Susturamıyorum acılarımı!..

Zaman geçip gidiyor
Gazze'de kaldı kalbim
Eriyorum mevsim mevsim!..

Hızır İrfan Önder

‘nocturn’

bir gün günlerden
günlerden bir gün
gün bir günlerden
sorarsan bana
sormuşsam sana
açık kalmışsa ‘nocturn’
operalarda

kıs,
kapat sesini
gel yanıma
bilirsin
az biraz delilik var
hepimizin
kanında.

İlker Keleş

Abdurrahman Bekçi

hayat bestesi

Her gün doğumunda, bir parça mutluluk,
bir yudum gülümseme..
Yeni bir gün, yeni bir umut
Her gün farklı melodilerle dinleriz hayatı
Hayat besteler, biz melodilerinde kayboluruz
Leyla'mıyım yoksa münzevi mi?
Ah bu benim kararsızlığım!
Hayatın akışında kaybolan yıllarım
Geçen yılların içine hapsolan çocukluğum
Nerdesiniz?
Gelecek yıllar ya siz nerelerdesiniz?
Bekliyorum, gelecek güzel yılları..
Hayat bestesi melodilerini dinlemekle geçiyor ömür
Ey sevgili, belki bir gün seninle dinleriz
Hayatın en güzel bestesini..

Nilgün Kurnaz

mevsim

ağustoslar tasarlamıştım,
hoyrat temmuzlardan sonra
gidilmesi kolay dönmesi zor mevsimler olmalıydı
sarı saçlı sonbahar elimi kolumu bağladı..

Rıza Yılmaz

mühür

Gelmek isterdim, çok isterdim,
Ama dudaklarımızın mührü zamana yenildi.
Zaman, paslı bir çay kaşığı gibi karıştırdı bizi.
Sonra da unuttu mutfak çekmecesinde.

Bir anıydık artık, yanlışıyla hatırlanan,
Eski bir defterin arasında kurumuş çiçek gibi.
Kökü toprakta kalmış, kokusu rüzgâra karışmış.

Bizi çoktan unutmuş bir şehirde,
Ben hâlâ o eski otobüs durağında bekliyorum.
Cebimde bozuk paralar, elimde yırtık bir harita,
Senin olmadığın sokakları ezberliyorum.

Kapılar kapanıyor, yollar kayboluyor,
Ve ben, kaybolan her şeyi çay gibi demliyorum içimde.
Bir gün gelersen, belki hâlâ sıcak olurum.

Ecenur Dokumaci

dünyanın ilk güzellik yarışması: tanrıçaların savaşı

Su tanrıçası Thetes evlenecektir ve düğünü olimposta yapılacaktır. Bu düğüne herkes davetlidir. Ancak Zeus düğünde kargaşa çıkmaması için kavga tanrıçası Erisi davet etmez. Kavga tanrıçası bu duruma çok öfkelenir ve intikam almak ister. Tabi ki kavga tanrıçasına layık bir intikam alacaktır. Altından yapılmış bir elma alır ve üzerine o zehirli ve gerçek bir savaşa sebebiyet verecek o sözleri yazar ; En güzele. Bu elmayı Olimpos'a ve davetlilerin olduğu masaya tam ortaya atar. Tüm tanrıçaların gözleri kamaşır ve kendilerini o elmaya layık görürler. Ancak Athena, Afrodite ve Hera bu elmanın sahibi olmak için tüm dünyanı karşılarına almaya hazırdır. Ancak üçü de istediği için elmayı alamaz ve Zeus'a dönerler. En güzelin kim olduğuna Zeus'un karar vermesini beklerler. Zeus bu kararı vermek istemez zira 3 ölümsüz tanrıçayı karşısına almak akıllıca bir seçim olmayacaktır. Şimşek tanrısı Zeusun aklına şimşek hızıyla fikir düşer. Bir ölümlüye bu sorumluluğu verecektir ve tabi ki bu ölümlü soylu biri olmalıdır. Ve sonunda Pariste karar kılar.

Paris İda dağlarında büyüyen ve tanrısal tüm bu şeylerden bihaber olan bir soyludur. Kendisine tanrıçalar arasından en güzelini seçme işi verilince çok hoşuna gider. Güçlü ve tanrıçaların bile fikir soruduğu biri olmak kim istemez ? Tabi sonuçlarını bilmiyorsa...

Hera ve Athena Parise daha güzel görünmek için kusursuz elbiseler ve eşsiz benzersiz mücevherler takarlar adeta savaş boyalarını sürmektedirler. Ancak Afrodite savaşa silahsız gitmektedir süslenmek şu yana dursun hiçbir şey yapmaz zira Afrodite silahın ta kendisidir. Ancak her şeye rağmen Paris karar veremez zira karşısında kusursuz güzellikler durmaktadır.

Kazanamayacağını anlayan 3 tanrıça Parisin kulağına günahkarca fısıldar; Athena dünyanın en güçlü komutanı olmayı rüşvet olarak sunar, Hera uçsuz bucaksız bir zenginlik teklif eder ve tabi ki bir savaşçıya layık şekilde Asyanın kralı olmayı teklif eder ancak en şaşırtıcı teklif Afroditten gelmiştir, Parise dünyanın en güzel kadını teklif eder. Eh erkekler olimpos dağında da aynıdır elbet. Paris en güzel kadın vaadini kabul eder ve Altın elmayı Afrodite verir. Krallar, kraliçeler, tanrılar ve tanrıçalar Afrodite kusursuz güzelliğini kabul eder.

Sıra Afrodite verdiği sözü yerine getirmesine gelmiştir. Güzeller güzeli ,yunan kralının biricik eşi Helen Parise sunulur. Ve Parisin dağlarda yaşamasına sebep olan kehanet gün yüzüne çıkacaktır. Karısı elinden alınan yunan kralı intikam isteyecek ve o dillere destan Truva savaşını başlatacaktır.

Helen Yetiş

bazı kuşlar kafeslenmemeli

Bazı kuşlar kafeslenmemeli
Kanatlanıp uçabilmeli
Bozkırda gökyüzünü seyredip
Karanlıkta yıldızları görebilmeli
Diyar diyar gezmeli
Bazen denizden yansıyan gün batımını seyredip
ruhunu dinlendirmeli
Bazen de gönül tavernasına gidip
Kalbinin sesini dinlemeli
Dizginlememeli kalbindeki kelebekleri
Yüreğindeki serzenişi edebiyete irtihal etmemeli
İtinayla yeşertmeli safi gönlündeki umut ışıklarını
Başka baharların yağmuruna intihal etmemeli
Sonsuzluğa erdirmeli kalbinde yeşeren tohumları
Ondan bazı kuşlar kafeslenmemeli
Çünkü sever nefes aldıkça illaki

İbrahim Cemiloğlu

yüreğime sen düşünce

Yüreğimde ezelden ekili sevgi tohumunun,
Bilmezdim hangi mevsimin yağmuruna muhtaç olduğunu.
Şu aciz gönlümün kurak topraklarının,
Bilmezdim yüreğime sen düşünce yeşereceğini.

Meğer bilirmiş yüreğim ondanmış -sesetmeyişi -,
Geleceğini bildiğindenmiş
Suya yansa da elinin tersiyle itiş.
Beklediğindenmiş, yağan her yağmura ilişmeyişi.

Ayça Çelik

Abdurrahman Bekçi

biçare adamın son mektubu

Gözümden düşen damlaları saydım bugün
Belli, yüzüme vurmuştu hüznün yamanlığı
Bir fanusun içine hapsetmiş gibiydi sanki beni dün
Yıpranmıştım çıkış yolu ararken, bundandır başımın dumanlığı

Elemlı bir hastalık gibi içten içe eritiyordu beni acılarım
Tazeydi daha huzurum, koparmayın onu benden
Dayanamıyordu artık, kapanmak istiyordu göz kapaklarım
Gülmek şöyle dursun, kaç zamandır uzaktır yüzüm tebessümden

Gün geçtikçe acıyordum eriyen bendimin ahvaline
Mahzun gözlerim, artık bakamaz oldu aynalara
Mutluluğu tanımadım, tanımlayamadım henüz sahi ne?
Duygularım, esir olmuştu kalbi taştan zorbalara

Karıştı saçım sakalıma görünmez oldu yüzüm gözüm
Düşünmek istemiyordum artık manası yoktu verilen hiçbir sözün
Bu yük ağır gelmişti bana, oturdum kaldım masamda iki büklüm
Bir anlamı da yoktu zaten ne yarının ne dünün ne de bugünün

Kalbimdeki kırıklar, acıtıyordu naçiz bedenimi
Dayanmak güçtü bu acıya, kaskatı kesilmiştim büsbütün
Düşüyordu kalemim elimden, kaybetmiştim irademi
Vakti de gelmişti artık bu dünyadan sürgünün

Son satırlarımı yazmaktayım, gam tutmuş kalemimle
İyilerin olmayan, kötülükle köhnemiş bu yerden göçmeden
Ölüden halliceyim, kefenleyin beni yüreğiniz gibi taştan ellerinizle
Biçare adamın son mektubudur bu duyulsun feryadım, gözüm açık gitmeden

Veysel Tokmak

kelebekler kanat çırpıtığında

Kadın geldi karşımdaki masaya oturdu;
“gözlerinden çok kalbiyle konuşuyor . ”
Göğüs dekolteli elbisesinin altında memeleri;
uçları sivrileşmiş;
dişleriyle alt dudağını ısırıyor .

II

Kadın'ın elleri ellerimde;
Beylikdüzü Simit-Çay Cafeden
dışarıya çıktık.
...geldik, uzandık şehvetli arzularımızın
ikindi vakti, aşk yatağına.

...

Onu akşam boyunca sevdim;
onu gece boyunca kollarımda
yaşam kaynağının zirvesine
çıkarttım.
...sol yanağındaki gamzesinde
bir kıvılcık gül açtı.

Deniz Sarıtop

yaşamayı bir umut sayarak sadece zamanı bekliyor

Gönlüm avare, gönlüm biçare
Yaşamayı bir umut sayarak,
Sadece zamanı bekliyor...
Kokuşmuş kıyafetlerin, altı pasaklı cümlelerin
İdamını bekliyor...

Yaşamayı bir umut sayarak,
Gurbet sessizliği çöküyor bizim sohbetimize
Ben kızgın, o sızgın
İkiye kadar ancak sayabiliyoruz
Gurbet ve memleket...

Yaşamayı bir umut sayarak,
Ağzında koca vaha perçinleşmiş dişleklere,
Suskun sitemlere var hain planlar kuruluyor.
Belki kof yüreklerinden bir kırıntı
İnsanlık denen kalburdan geçer ümidiyle...

Seyfullah Karagöl

11 Şubat: uluslararası bilimde kadın ve kız çocukları günü

Tarih, bilime katkıda bulunan kadınların ve kız çocuklarının adeta gölgede kalan mücadeleleriyle doludur. Oysa kadınlar, geçmişten günümüze insanlık tarihine yön veren pek çok bilimsel keşif ve yeniliğin ardındaki sessiz kahramanlardır.

İlk çağlardan itibaren kadınlar, bilgiye ulaşma ve insanlığa hizmet etme yolunda büyük çabalar göstermiştir. Antik Yunan'da Hypatia, matematik ve astronomi alanındaki çalışmalarıyla bir döneme damga vurmuş, ancak dönemin önyargıları onun bu eşsiz katkılarını gölgede bırakmaya çalışmıştır. Marie Curie ise, bilimin sınırlarını zorlayarak iki Nobel Ödülü alan ilk kadın olmayı başarmış ve “kadınlar bilimde yer alamaz” diyen zihniyetlere en güçlü cevabı vermiştir.

Bugün hâlâ, birçok kız çocuğu bilim dünyasına adım atma hayalleri kurarken eğitimde ve fırsat eşitliğinde büyük engellerle karşılaşmaktadır. Oysa bu dünyaya kadınların zarafeti, inceliği ve azmi olmadan yön vermek mümkün değildir. Bir bilim kadını bir milleti aydınlatabilir; bir kız çocuğunun eğitim alması, binlerce çocuğun geleceğini değiştirebilir.

Bizlere düşen, geçmişte olduğu gibi bugün de kadınların sesini duyurmak, kız çocuklarımızın hayallerine sahip çıkmaktır. Onlara bilimin büyüğü kapılarını açmak, rüzgâra yön veren yapraklar gibi yollarına rehber olmaktır. Gönümde, dünyamızın bilimde kadınlar ve kız çocuklarının eşitlik içinde parladığı bir geleceği hayal ediyorum. Dualarım, kızlarımızın başarılarının engellenmediği, aksine desteklendiği bir dünya içindir.

Gelin, bugün hep birlikte daha güzel yarınlar için ışık yakalım. Hayallerin sınır tanımadığı, kadınların bilimde en güçlü şekilde var olduğu bir dünya dileğiyle. Sevgilerimle,

Birsen Eker

alevleri görünce

Yanııılı'nın dağları
Yandı taşı toprağı
Alevleri görünce
Yanar yürek bağlarım

Eridi dağlar eridi
Yandı kül oldu eridi
Alevleri görünce
Yandı ciğer çürüdü

Dayan yüregim dayan
Gördün işte sen dayan
Tahammül edemiyom
Ağır uykudan uyan

Dağlar başı dağlar
Hüsran oldu halk ağlar
Kaldı alev içinde
Çoluk çocuk hep ağlar

Aşık Hasan Elalmış

değişme

Bir aile ya da üç arkadaş
Oturmuşlar boğazda deniz kenarında
Bir masaya
Yanlarında duruyor deniz mavisiyle
Bilseniz masa ne kadar mutlu
Bir gemi geçiyor boğazın derin sularından
Bilseniz deniz ne kadar mutlu
Oturanlardan ikisi bayan hepsi birlikte
Bir aile olma ihtimalleri kuvvetli
Şimdi size anlattıklarım benimde
Bir fotoğraf karesinde gördüklerimden
Çok eski bir fotoğraf sararmış
İstanbul'un eski hali
O İstanbul deniz kenarı ve masa
Kuvvetle muhtemel
O aile yok neden her şey bir kaybolma telâşında
Yıllar ve yıldızlar da dâhil bunlara
Fotoğraf kâğıdının sararması da
Denizin maviliğinde yok bir değişme
Çaylar henüz içilmemiş
Biliyorum her şey konuşulacaktır
Denizin maviliği dışında
Biliyorum denizin maviliğinde
Olmaz bir değişme

Ahmet Yılmaz Tuncer

ceylan

I.

Gecenin meleği ayla dertleşsem
Aşkımı ayın ışığıyla birleştiresem
Aşkımı aya anlatsam
Desem ki;
Kahverengi saçlarına gömülsem
Güzel kokunla, huzurla uyusam
Başının tacı olsam
Kahverengi gözlerinde kavrulsam, kül olsam
Gözünün çeşmesi olsam
Üzüntülerinde kuruyup, neşende aksam
Aşkım gözlerinde parıldasa
İki dudağının arasında yaşasam, yaşasam
Gülüşünle büyülesen beni ebedi
Senin nefesinle yaşasam
Sesinle bana haykırsan
Kalbime dolanmış zehirli sarmaşıklardan kurtarsan
Beni sevsen
Acılarıma, üzüntüme deva olsan
Aklımı başımdan alsan
Deli olsam, deli olsam
Ateş denizini kevser zannetsem
Cehennemi cennete tezahür etsem
Sevmeni isterdim ki
Tanrıyla yalnızlığı paylaşmasam

II.

Ben mühendis değilim
Aşkına yuva yapamam
Depremden korkarım
Ben zeki olamam
Aşkımdan divane olurum
Ben şairim, şiirler yazarım
Şiirlerimle aşık olur
Şiirlerimle acı çekerim
Yıldızlara şiirler yazdım
Adını her akşam gökyüzüne yazsınlar diye
Güneşe ve aya şiirler yazdım
Yolunu her daim aydınlatsın diye
Denizlere şiirler yazdım
Sesinle kurusun, sesinle coşsun diye
Meleklerle şiirler yazdım
Seni her daim kollasınlar diye
Tanrıya şiirler yazdım
Sana olan aşkımı yaşatsın diye
Hicranlar yazdım
Aşkımın temeli seninle olsun diye
Dolu dolu şiir kitapları yazsam
Onları kolunda tutsan, narin ellerinle taşısan

III.

Kolkola giremesekte, elini tutamasamda
Şiirlerimle , korkularında yanında olsam
Seni güldürmekten keyif alsam da
Şiirlerimle her daim güldürsem seni
Seninle kavga edemesemde
Şiirlerimle kavga etsen
Senin yanında olamasam da
Şiirlerimle, seninle birlikte yaşasam

IV.

Ay ile dertleşirken seni anlatsam
Seni düşünsem
Seninle hayal kursam
Seninle olabilecek
Bütün ihtimallerin dışında olduğumu bilmek
çok acıtıyor
Ansızın dünya halimi sorsa;
Neyin var şair, neyin var
Desem ki;
Sevgim var, aşkım var
Yeniden aşık oldum desem
Keşke diyebilsem
Keşke...

Utku Fener

Nazile Portakal

öğretmenim ben'i dönüştürme

Güzel insanların bir araya gelmesinden daha büyük bir mucize yoktur.

Size yedinci sınıftaki danışman öğretmenleri olduğum öğrencilerimden bahsedeceğim. Kerim, Eyşan, Baran, Aysima, Arda ve Oğuzhan. İlk üç ders bir birimizi tanımakla geçti.

İlk dersimin girişinde yazı tahtasını onlara nasıl kullanacağımı gösterdim. Renkli tahta kalemlemleri çıkardım. Kırmızı kalemle orta büyük başlıklar, notlar ve önemli kavramlar yazılacak. Turuncu kalemle yan başlıklar ve tırnak içi kavramlar, mavi kalemle daha küçük başlıklar, siyah kalemle de konuların ve notların içeriği yazılacak. Her noktadan sonra satır başı yapılacak, her satır başına bir madde işareti konulacak... Üçüncü haftadaki dersimize geldiğimizde benim kullandığım yazı tahtasıyla öğrencilerimin defterleri birebir aynı olmuştu. Bunu ilk fark eden Baran, gülüp, “Öğretmenim,” demişti. “Sanki tahtayı söküp eve götürüyormuşum hissi oluşuyor bende. Ders tekrarı yaparken, yazdıklarınızı sesinizle okumaya başladım.”

Eyşan, “Zaten amacımızda bu değil miydi?” diye sormuştu.

Kerim de “Sanki sınıfta sadece bir beyin varmış gibi...” demişti.

Altı öğrenciyi kendime benzetmiştim. Sınıfta tek, bir ben var hissi...

Derslerimizin içeriği hakkında aynı cevapları verir olmaları da beni rahatsız etmeye başlamıştı. Sorduğum sorulara beklediğim cevaplar almak öğretmenlik anlayışına ters düşüyordu. Beni yanıltan öğrenci daima iyidir. Senkronize olmuş beyinler militarist ve dini ritüellerde pek kullanışlıdır. Lisedeki matematik öğretmenim, “Okul, farklılık yaratan, var olan farklılığı belirgin hale getiren kurumlar olmalı.” demişti.

Her sorunun apayrı bir cevabı mutlaka vardır. Aynı soruya asla aynı cevabı vermeme yarışları düzenlemeye başladım. Zorlanıyorduk.

Bunun üzerine haftada dört saat olan dersimin iki saatinin ilk saatini kitap okumaya diğer bir saatini de kitap üzerine konuşmaya ayırdım -aslında buna hep beraber karar verdik.

Pek, kitap tavsiye edenlerden değilim. Bunun ilk nedeni, herkesin bilgiye ulaşmasını doğru bulmuyorum. İkincisi ise bir kitabın kaderi okuyucunun zekasına bağlı olmasıdır. Zekasını çözemediğim kişilere nasıl bir kitap tavsiye edeceğimi bilmiyorum.

Şimdi bu güzel insanlara hangi kitabı önerecektim? Hem eğlenceli hem ironik hem eğitici hem de felsefi olmalıydı. Katıraslan mı? Motorlu Kuş mu? Küçük Kara Balık mı? Küçük Prens mi? Çizgili Pijamalı Çocuk mu, Sol Ayağım mı? Şeker Portakalı mı? Çöplükteki Kalemler mi? Kırmızı-sarı-siyah-beyaz mı? -orijinalinde de kelimelerin arasında boşluk yok- Yoksa Cecü'nün Yer Cüceleri'ni mi? Jean de La Fontaine'den masallar mı? Rousseau aşkına, İbn Tufeyl'in Hay Bin Yakzan'ı mı, okusunlar? Evet, Hay çok tatlı bir çocuk, soran, sorgulayan... Tam bir bilim insanı. Fakat Hay Bin Yakzan'ı büyükler bile anlamakta zorlanıyorlar.

Seçeğim kitaptaki öyküde insan dönüşmeyecek.... Aradığım kitabın felsefesi bu olmalıydı.

Ben bir öğretmenim. Öğrencilerim bir ben daha olmamalıydı. Bileme taşı mesela... Bir bıçağı keskinleştirebilir fakat bir domatesi dilimleyemez. Bileme taşının hedefi bıçağı kendi gibi bir bileme taşına dönüştürmek değildir. İnsanı dönüştürmeyen bir kitap bulmalıydım.

Bir tartışma konusu -ödevi verdim- açtım. Bir insan yavrusu bir hayvan tarafından eğitilseydi -herkes o hayvanı kendisi seçecek- o yavru yetişkinliğinde nasıl olacaktır?

Bir de örnek verdim "Bir leylek bir insan yavrusunu eğitmek isteseydi, yavruya uçmayı öğretmeyi düşünmeyecekti değil mi? Çünkü insanın kanatları yok. Eğer o leyleğe bir tavuk civcivi vermiş olsaydık, civcivi büyütebilirdi fakat eğitmez çünkü leylek, civcivin kanatlarının uçmak için olmadığını çoktan anlamış olacaktı."

Diğer hafta ödevler geldi. Masama ödevlerini koyarken sıkıntılı bir şekilde yüzüme baktılar. Aşağı yukarı şöyle bir sonuç çıktı ödevlerinden. “İnsanı hiçbir hayvan eğitemez.”

Sınav haftasında sıkı bir şekilde müfredattaki konulara çalıştık. Canımız sıkın değildi diyemem. Zorlu bir haftayı bitirdik. Diğer hafta için yeni bir ödev verdim, “Bir hayvan seçin ve o hayvanı eğittiğinizi düşünün. Sonuçları yazın.” Kedisi, kuşu, köpeği olan öğrencilerim ise gözlem raporları yazacaktı.

Bir hafta sonra, ödevler geldi. Evcil hayvanı olmayan öğrencilerin ödevleri üç sayfadan fazla iken evcil hayvanları olanların gözlem raporları bir sayfayı geçmiyordu. Raporları ve ödevleri hep beraber okuduk. Eleştirilerimizi yaptık.

Ortak sonuç, “Evcil hayvanlarımızı kendimize benzetiyoruz.”

Tırnak içindeki ifadeyi tahtaya yazdım. “Kendimize benzeştirmekte çok yetenekliyiz” dedi Arda. İstedığımız noktaya gelmiştik. Bizi dönüştürmeyen bize kendimizi anlatan bir kitaba ihtiyacımız vardı. Çantamdan Martıya Uçmayı Öğreten Kedi’yi (Luis Sepulveda) çıkardım.

“Bunu okuyalım mı?” diye sordum. Kitaba dikkatlice baktılar.

Oğuzhan, “Martılar zaten uçabilir.” dedi. “Kedi zahmet etmiş.”

Kerim, “Aslında,” dedi “Kedi, martıya miyavlamayı da öğretebilirdi.”

Şimdiden, daha kitabı okumadan kitabın adından bile güzel şeyler çıkarmaya başlamışlardı.

Martıya Uçmayı Öğreten Kedi’yi bitirdiğimizde kitapla ilgili notları getirmişlerdi. Notlarının özetlerini seçtim.

Arda, “Sevgi, cesaret ve sadakat... Başarmanın köşeleri. Güzel bir kitaptı.”

Aysima, “İyi bir öğretmen olacağım. Tıpkı Zorba gibi. Öğrencilerim aslında ne iseler, o olmalarını isteyeceğim.”

Kerim, “Kendimi eğitmek için bana ne olduğumu hatırlatan öğretmenlerimin olmasını istiyorum.”

Baran, “Öğrenmek için cesur olmak lazım.”

Oğuzhan, “Farklı olanı sevmek, onun farklı kalmasını sağlamak neden zor olabilir ki?”

Eyşan, “Kendini tanımak, yeryüzünün senin olması demektir.”

Bir halkın geçmişini öğrenmek için tarihe bakmaya gerek yoktur. Çocuklar halkın kökenidir. Doğası bozulmuş çocukları olan milletin geleceğinin nasıl olduğunu tahmin edebilirsiniz. Geleceğe dair bütün düşlemleri artık çocukların kurmasına izin verelim.

Bir öyküyle bitirmeme izin verin.

Evrimsel bir öykü var... Dönüştürme üzerine. Bir derviş ile nehirdeki bir balık arkadaş olmuşlar. Balık, derviş çok sevmiş. Balık, dervişe “Senin gibi karada yaşamak istiyorum.” demiş. Derviş de “Neden olmasın? Seni eğitip, bir kara canlısı yapabilirim” demiş. Derviş, balığı zamanla kademeli bir şekilde avludaki söğüt ağacının altındaki nemli serinlikte yaşamaya alıştırmış. Balık dönüştüğü için, derviş de dönüştürdüğü için pek mutluymuş. Bir yağmur sonrası avluyu sel basmış. Balık ve derviş boğularak ölmüşler.

Sırada Andy Mulligan'ın Çöplük'ü vardı. Çocuk cesareti nedir? Öğrenmenin vakti gelmişti.

Lokman Baybars

güzel kızıma

yıldızlar gece yağar saçlarıma
yağmurlar sabah dolar gözlerime
yıllar birbirini kovalar durur
sen gidersin ben kalırım

gözlerim ağlamaz yüreğim varken
kimse anlamaz derin kederden
hayaller yakın olur gerçekler oldukça uzak
yâdın düşer dilime şifâ olur kalbime

ne çabuk geçmiş seneler
bir varmış çoğu zaman da yokmuş
ben dediğim değişmiş bambaşka olmuş
kendi yolumda gurbeti arıyorum

ey benim güzel kızım babalar var ya
sevgisini darağacı yapar kendi sînesinde
ipe geçirilmiş bütün düşünceler
mısra misâli dilinden akar durur

babanın ben dediği sensin aslında
gönül memleketinde âsûde baharlar
senin adınla yemyeşil renge bürünür
güzel ismin ay gibi mehtap olur

ardına dönüp bakma izleyenin hep olacak
sırtını baba dağına yüreğini anne bağına
yasla bütün bir ömür boyu güzel kızım
yüreğim yüreğinde atacak sonsuza değin

Faik Kumru

Yaşanan Anıların Adına

yeşilliğin en koyusuna düştü gözlerim
avuç içi yapraklarıyla
dudaklarımızın tadı
seker pancarı
sarı çiçekleriyle beniz soldurtan
anlık dünyamızı değiştiren
sarhoş aksamlarımızın adı
bir kaç dubleyle anason
zamanların metası haşhaş kozalakları
mafiyanın vazgeçilmez silahı
zehir zemberek ölüm
koylunun umudu
yağmura, gübreye, doğaya inat
buğday başakları isyanda
boz dağların eteğinde kocabaş dikenleri
batar daatar
çalılığın yanında bebek uyur
boyları bebekten kısa
çağıl çağıl akar dere
serin kavak gölgelerinde
dere boyları aşk kokar
sarmaşıklara dolanan
sarı yağlık hatıra edilir
yaşanan anıların adına

Cemal Karsavran

tefrika

bi muazzam tefrika;aksülamel-i hilkat
rikkat ile ördüm gönlün bağı
müteessir mahperi lahzâ sükunette katletti beni
yarmend yealil gibi tazim ederken ayı
kalbeden cüda tarfetül-ayn ile yaralar beni

nafi kamil muzdarip iken muhayyel ihtirasta
şule-i gamda nazariye şekketmek yorar beni
ala yarres ile kamçılarken feragati kahır
saba ile doğan gün ağlatır beni

taltif inkisarı hayal ile vuzuh güzide zilleti
insiyak müstehzi iptidai garabet paklar beni
tevarüs ihtirase intikal iken amel-i itidal
mütemadiyen zail fazilet tazip eder beni

Samet Apaydın

Abdurrahman Bekçi

kurtulamadığım yalnızlık

Yaralı bir yalnızlık var içimde,
Kabuk bağladıkça koparılıyor,
İyileşecek elbet ama
Geriye kalacak iz gittikçe büyüyor.

Etraf kalabalık gözümde,
Sadece kalbime işlemiyor,
Sonbahardaki güneş gibi
Kaybolmuşum, bulutlar görünüyor.

Gözyaşları akıyor bedenimde,
Duygularım işlevini kaybediyor,
Herkes kucaklasa da beni
Bir el bile hüznün zarından geçemiyor.

Deli düşünceler beynimde
Körüklenen alev gibi yanıyor,
Kin tutmuş sanki bana
İçeri giren her şeyi yakıyor.

Berat Koz

eksik ben

Ben Şimdi hangi cümlenin eteğine sarılıp anlatayım ki derdimi?
Dilimin ucunda intihar ederken kelimeler..
Yanık bir türkü gibi iŐlenmiŐ iÇime yalnızlık.
Dört tarafım duvar, dört tarafım yokluk..
Bir yanım eksik aynaların sessizliğinde..
Uzaklardan bir anıyı hatırlatır bir Şarkı.
Susmanın bedeli vazgeğmektir! Der gibi.
VazgeÇmek te bir umuttur bazen..
Yarım kalan bir hatıranın bıraktığı tatlı bir acı gibi..
Yetik bir zamanın ardındayım Şimdi.
Saatler çalmak istemiyor yitirmiş zamanları..
Karanlıklar yerini bırakırken çaresizliğe,
Tek ümidim bir Őiirde bin anlam aramaktı..

Kenan Demir

küs küheylan

Sustun mu küheylan, içindeki rüzgâr durdu mu?
Nal sesin yankılanmaz oldu taş sokaklarda,
Bağrında hırçın bir dağ, suskun bir vadi,
Kime dargınsın, hangi yola küskün?

Ey eski zamanların asi yelesi,
Hangi savaşta kaybettin kendini?
Bir kırlangıç uçar göğsünde hâlâ,
Gurbet kokan bir özlemle iç içe.

Gözlerinde sönmüş yıldızlar var,
Hani o eski şimşekler nerede?
Yolunu bilmez oldun, dizlerin titrer,
Hangi rüzgâr aldı seni kendinden?

Küsme bana ey küheylan,
Yeniden dağlara vur kendini,
Bir seher vakti serin otlaklarda,
Açılır belki eski yaraların.

Uyan küheylan, unutma seni,
Yolun uzun, kaderin inat,
Bağışla rüzgârı, kırma toprağı,
Bir kez daha koş sonsuzluğa.

Ahmet Öner

“suça sürüklenen insan”

Psikoloji okumaya başladığımdan beri kafamı kurcalayan bir konu bu. Hukukla psikolojinin çeliştiği gerçeği.

Evet, şu anki adalet sistemi ile psikoloji net şekilde çalışmaktadır. Nasıl mı? Hukuk, suçu işleyene içeri tıkma, toplumdan alıkoyma cezası verir. Psikoloji ise “evet, suçu işledin ama neden” diye sorar. Ardında yatan dinamikleri araştırır. Bu kişi nasıl suçlu haline geldi? Neden insan öldürdü, gasp yaptı, tacizde bulundu? Ötekileştirmeden; neden sen, ben değil de o yaptı?

Hukuk suçlu insanı içeri tıkar. Yıllarca yatırır. Bu süreçte yeterli rehabilitasyon ve terapi verilmediği için, kişi yıllar sonra çıktığında hala potansiyel suçlu olarak toplumun içinde gezinir. Ve fırsatını bulduğu ilk anda, yeniden aynı suçu işler.

Gözümüzde canidir, katildir, sapıktır... İdam edilmelidir hatta. Evet, çoğumuz bu kan dondurucu şeyler karşısında deliye döneriz. En en ağır cezayı alsın, hatta yaşattığını kendi yaşamadan ölmesin isteriz. Haklıyızdır.

“Sonuçta özgür iradesi var, kötülük yapmamayı seçebilirdi. Ama o gitti, bile isteye en kötüyü seçti ve yaptı.”

Gerçekten böyle midir? Hayatta her şeyi kendimiz mi seçeriz? Bizim sandığımız tercihlerimiz ne kadar bizindir?

Örneğin üstünüze giydiğiniz kıyafetten bahsedelim. Kendi özgür iradenizle seçtiğinize inanıyorsunuz değil mi? Evet, mağazadan yüzlerce ürün arasından gittiniz ve özellikle üstünüzdeki bu parçaları seçtiniz. Sadece hoşuna gitti değil mi? Biraz da rahattı işte.

Peki hiç düşündün mü neden bu tarz giyiniyorsun? Niye bu renkleri seçiyorsun? Bu kumaş seçimi, niye?

Çocukluktan gelen kalıplar, yetiştirilme tarzın, gördüklerin, dayatılan, yasaklananlar... Bebekliğinde sana giydirilen kıyafetler... Yanında edilen sözler, büyüdüğün evdeki renkler...

Gerçek şu ki, en basit kıyafet seçiminde bile aslında o kadar da özgür değiliz. İşin arka planında bilinçdışımızdaki kodlamalar, eğilimler, düşlemler, travmalar yatmakta.

Kıyafet sadece bir örnekti. Hayatta 'seçtiğimizi' sandığımız neredeyse her şey...
Durum böyleyken bu insanların suç'u seçtiğini nereden çıkarıyoruz?

Çocukken zincirlerle dövülen, işkence gören, tacize, tecavüze uğrayan, uyuşturucu kullanılan bir çevrede büyüyen; şiddetin, öldürmenin tek çözüm yolu olarak öğretildiği bir çevrede yetişen bir insan suçu gerçekten seçmekte midir?

Her türlü ırkçılık, dışlanmışlık, fakirlik ve zorbalıkla büyüyen bir çocuğun ergenlik döneminde sokak çetelerine katılması sizce de bir seçim midir?

Peki diyeceksiniz ki, madem öyle, aynı ailede aynı ortamda büyüyen iki çocuktan biri nasıl suçlu olurken diğeri zararsız bir insan oluyor?

Bazı çocuklar bastırılmış öfkesini kendine yöneltip ömür boyu depresyon ve öz-kıyımla baş başa kalırken; bazıları dışa yöneltir, saldırganlaşır, "suçlu" olur. Aynı travmatik deneyim farklı sonuçlar doğurabilir. Bu, kişinin hangi savunma mekanizmalarını kullandığına göre değişir. Bu savunma ise biz farkında olmadan bilinçdışımız tarafından çoktan seçilmiştir bile.

Bu bakış, kimseyi korumak, masumlaştırmak, aklamak anlamına gelmez. Bilimsel, akılcı olarak; bu kişilerin bir daha suç işlememesi için içerde olduğu müddet boyunca, kapsamlı psikiyatrik tedavi ve psikoterapiden geçmesi gerekir. Yoksa isterse 50 yıl hapis cezası alsın, çıktığında yeniden potansiyel suçludur. Cezalandırmanın davranışı azaltmada bilimsel olarak etkili bir yöntem olmadığı çoktan kanıtlanmıştır. Çözüm cezalandırma değil kişiyi topluma yeniden kazandırmak için kapsamlı psikolojik tedavidir.

Peki kökten çözüm için ne gerekir? Suçluların hiç olmaması, toplumda acı verici olayların yaşanmaması için... Suçu yaratan koşulları kaldırmak gerekir. Yani sistemin değişmesi. Yoksulluğun, açlığın, ırkçılığın, uyuşturucunun, ihmalin son bulması gerekir. Herkesin eşit koşullarda yaşaması, çaresiz bırakılmaması... Bu, suçu tamamen bitirmez ama en aza indirir. Bu eğilimde olan kişiler de erkenden fark edilip, psikoterapi ile topluma kazandırılabilir.

Peki neden yapılmıyor? Bilimsel çözüm açık ve netken...

Kim bilir belki de suç ve suçlu döngüsünün sürdürülmesi sistemin işine gelmektedir.

Ne de olsa, çarkın dönmesi gerek.

İlker Keleş

gelgit

Zihninde oluşan karmaşa
Sanma ki bütünüyle boştur
Gönlünü kavuran kasırga
Ruhu ağarttığından hoştur

İnsansın, gözünün ışığı
Aydınlatır cümle âlemi
Kaşına ilişir ayazı
Kağıda dökmezsene kalemi

Her insan büyümez Aydın'da
Esmez kalbine ılık rüzgâr
İzin ver kendine, bağışla
Yürek ancak böyle ferahlar

Hamit Gençer

seni sevmek

Kim bilir belki de o güzel gözlerinden
Şiir yazar dağıtırdım sokaklara
Herkes benimserdi o eşsiz güzelliğini
Şayet anlardı bendeki yerini
Kim bilir belki onlarda hayran kalırdı
Onlarda bakakalırdı
Sana olan bu sevgime
Belli ki sen bile şahit olur
umut bulurdun bu gözlerimde
Kim bilir belki bir gün
Bi sabah güneşi gibi parlar,
bir rüzgar misali eserdin saçlarımda
Ah kim bilir
Merhemim sen acım sen
Işığım sen olurdun
bir ömür
Sende hüküm sürerdi bu kalbim
Kim bilir sevdiğim kim bilir
Belki her güzelliği seninle yaşar her zorluğu seninle aşardım
İyisine güler geçer kötüsünü ağlar susardık
Kim bilir belki de
Senden ibaret yürürdü bu kalbim
göğsünde bir ömür huzuru bulur bir ömür kalbinde ait hissederdi
Ah sevdiğim inan
olduğun gibi kabulsün
İnan
Derdinde benim dermanında
Korkma sevmekten
Sevmek güzel şey
Sevilmek güzel
Şayet
Bir gün aynı duyguyu hissedersen
Bil ki her şeyden uzak
Bir olmuş kalplerimiz
Korkma
Bil ki aşık olmuşuz

sükûtun rengi

Seninle aynı sokaktan geçerken
kalbim secdeye durdu...
Bileklerimde tutuşan bir nur gibi
dokunmadan geçti bakışın.

Adın bir yas...
Gönlümde yasemin kokan bir yoksunluk
Ve ben
bir harfini dahi yazamadan sana
bir sûre gibi ezberledim seni.

Sen,
duvara yaslanmış bir yıldız gibiydin.
Ben ise,
sana bakmamak için
göz kapaklarımı oruç tuttum.

Sen geçtikçe
ben dua ettim.
Sana değil,
görmemek için dua ettim.

Sen bir imtihandın belki,
Rabbimin bana yazdığı
“dokunulmaz sevdâ”dan.

Ve ben her gece rüyamda
adını sustum.
Bir çocuk gibi ağladım
kendi içimdeki yangına.

Ey,
görünce kalbimi Allah’a döndüren kadın,
Sana aşkı söyleyemem...
Çünkü aşkı ben
Allah’tan öğrendim.

Abdurrahman Bekçi

ulusal sorun

Ulusal sorun barışçıl çözülürse;

banka ve sanayi sermayesi güvenli bir şekilde yatırım, üretim, pazarlama yapar.

Ulusal sorun savaşçıl çözülmeye çalışılırsa;

savaş sanayi her iki tarafa da bol bol savaş araç gereçleri satar.

Bu iki sermaye kesimi güçlü bir çıkar çatışması içindedir.

Alternatif görüşler:

Ziya Gökalp der ki: Her ulus çoğunlukta olduğu coğrafyada devletini kurmalıdır.

Lenin der ki: Her ulus kendi kaderini özgürce tayin etmelidir.

Son yıllarda Moldova'da Gagavuzya, Birleşik Krallık'ta İskoçya ulusal sorunu bu doğrultuda barışçıl şekilde çözmeyi başarmıştır.

Demirhan Atilla

travma

Havsalam almıyor bazen
Vitesinden çıkmış gibi
Düşüyorum uçurumlardan
Gevrek bir karpuz gibi darmadağın.
Çökmüş bir şehrin enkazında
Ruhum patlamak üzere bir bomba misali
Çığlıklar saçıyor etrafa
Ateş hattında, soluksuz çıldırıyorum
Batmamak için geceleri gözlüyorum
Yıldızlar düşüyor önüme, nadiren
Menzili olmayan yollarda ilerliyorum.
İmdat çığlıklarım,
Boşlukta yankılanan seslere karışıyor.
Gölgeler nefesimi kesiyor,
Çürümüş yürekleri alıp seviyorum.
Serçe gözlerin yüreğimden indiriyor yağmurları
Çekiç gibi dövüyorum sinemi
Ağrıtlarım karışıyor göklere
Ninniler susuyor, şarkılar kanıyor.

Rıza Yılmaz

yaktı

Bolu'da yanan ateş,
Yetmiş sekiz can aldı.
Kor düştü içimize,
Seksen milyonu yaktı.

Yandı, yüreğim yandı.
Canlar ateşte kaldı.
Bu ateşin içinde
Bütün insanlık yandı.

Candı yananlar, candı.
Kimisi candan yandı.
Kâr peşinde kimisi.
Kimisi mala yandı.

Bu ateşi kim yaktı?
İnsan mı, canavar mı?
Nasıl bir açlıksa bu?
Yedi, yedi, doymadı.

Tuncel Altinköprü

saklambaç

Hayal kırıklıklarım, kalp kırıklıklarım
Saklandılar umutların arkasına..
Düşlerim sobelendiler,
Saklambaç oyunuydu sanki hayat!
Umut ağacının gölgesinde saklanan hayaller..
Bulutların ardına gizlenmiş güneş gibiydi!
Sen ise bir peri gibi büyüleyici!
Karanlık gökyüzünde parlayan yıldızdın sen..
Sana saklandı sevdam,
Kalbimin bir köşesinde..
Uğurum ol gel, her şeyim ol gel
Saklanmasın artık duygular..

Nilgün Kurnaz

postmodern susuşlar

Günlerdir içim bomboş, tarifi olmayan bir acıdır bu. Güzle başladığım mevsimi yine güzle bitirdim. Anlayabilmek için bunu boşlukta sallanmak yeterli olacaktır. Ya bu sarı benzim böyle olmamalıydı. Dünyayı ve insanları görmeyeli çok oldu, benim hayallerim var. Benden başka kimse bilmiyor çirkin burunlu adamın güzel oluşunu, çirkin burunlu adam bile bilmeyecek bunu okusa da anlamayacak bunu. Sesim kısık değil artık! Daha yüksek sesli ve vakurum. Gitmek ve görmek istediğim bir yer var. Gökteki kule sizi oraya götürmek istiyorum. Gelir misiniz, siz insanlar benimle o yere o gökyüzüne kadar ulaşan kuleye? Orda her şey bir andır; bir andan ibarettir. Her an değil midir grift ve önemli olan?Arşınlayarak gökyüzünü yıldızların orda bi yer orası gidelim.Sahi nasıl yaşanır bu dünyada? Yaşamayı bilmeyen biri için zor değil mi bu yaşama çabası? Anlayabilmek için ansiklopedileri karıştırmalısınız, bu devirde kim kimi anlar ki?Rüya,düş,hayal,akıl,töz hepsi bu mu bizi biz yapan? Ben her gün gittim oraya... İçim bomboş, o kuleye her gidişimde doldurdum boşluklarımı.Kimse bilmedi, fark etmedi bu gidişimi.Kendimden kaçarken orda buldum kendimi orası bana: Sabır,akıl,düş ve en çok sabır verdi. Keskin bir yalnızlığın içinde buldum kendimi bu kabustan uyanırsam ve hayata dönersem belki... Ölü birinin yaşamak isteyen cümleleri bunlar.Bazısı yaşayarak bazısı ölerек kendini ispatlar; bu bir kaderdir. Bunlar, kelimeler sadece aldırma okuyucu sahici olduğuna sen karar ver.

Kimse inanmayacak biliyorum ama yalnızlıkta bir varoluş içgüdüdür ve bu sözlerimde öyle. Uzun süredir belirsiz bir şey vardı kesinleştirmeliyim bunu yani ölmek ve yaşamak arasında kalmış yalnızlıklar gibi bu..Yine dağıldı aklım,biz ve siz kalabalıklar onları söylemeyeceğim.Size o gökyüzünün sekizinci katında olan Zühre yıldızına nazaran olan kuleyi anlatacağım.

Masmaviydi gökyüzü o gün, her günden çok farklıydı biraz daha bilmiştim.Y ine kitap okurken oldu her şey ve ben gitmişim oraya...Gözlerimi kamaştıran bin bir çeşit çiçek ve kuş vardı. Hüma Kuşu bile vardı hani o meşhur talih kuşu var ya.

Kimse yok mu? diye bağırdım yemyeşil ağaçlara doğru. Sadece hayvanlar vardı orda ve insan yokmuş maalesef. O kuşlarla konuştum ve çok mutlu olduklarını anlattılar bana... Eteğime biraz çiçek toplamak istedim. Yediveren çiçeği mis kokulu çiçekler vardı orda ,adını bilmediğim sayısız güzellikler...Biraz koştum ve oyunlar oynadık sincaplarla uyuyakalmışım.

Uyandığımda evimde elimde kitabımlaydım. Oraya gidelim olur mu bir gün sizde görünce bana inanacaksınız. Kimse görmedi bunu yani bu kuleyi, içim bomboş bir şey yok koca bir boşluk var. Bu boşluğu oluşturmak için yılların geçtiğinin bile farkına şimdi düşününce vardım. Bu boşluklar yeni bir yolun habercisidir. Çirkin burunlu adam seni etkiler belki bu kule senin için anlattım bu Zühre'yi... Okumasan bile ben yazıyorum belki bir satırımda kendini bulursun. Bu gidişe bir son vermeye karar verdim.

Bu varlığımın yaşadığını bilmeniz sizi mutlu eder mi? Beni mutlu etmiyor sadece yaşıyor olmak,yaşamanın ne demek olduğunu bilmeden yaşamak.Eylül hep böyleymiş biraz hüznün ve hep eylüle geldik beraber.Eylüle çıktı yazılarımız bu benim alın yazım bi türden. Her sene başında daha çok yazı yazacağım telaşı içinde her yılın eylülünde yazdım satırlarımı.Yaşamak ve yazmak isterken,yaşayamamak ve yazamamak ne acı değil mi? İçim 12 Eylül gibi çirkin burunlu adam bilsen de pek bir şey fark etmeyecek!Benliğimin gerçeğini bilmediğim gibi yaşamayı da bilmiyorum ...Var olma çabası içinde geçti belki onca yıl,biliyordum içimdeki yalnızlığı ve sessizliğimi.Bitmedi bu çaba nasıl yaşadığınızı öğrenmek isterim.? Sisli bir sabah içim ve ben sisli sabahlarda sabır çektim. Umut ekim hep güzellikler biriktirdim umarsız. Sisli sabahlara uyandığımdan mıdır, sislidir içim.Sizi kimsenin anlamadığı bir çağda ne zordur koşmak ve her sabah ekmek almak.Sizi kimsenin dinlemediği çağda gitmek aykırı mıdır? Size soruyorum! Belki azınlıktayız sizlerle uyanışını görmeyenler için gitmek aykırı bir eylem midir? Giderken bile herkesi düşünmek belki adil günlerin özlemi içindir. Okumayacaklar biliyorum hepsi o eski posta kutusunda birer ölü, yaşamak isterken bir dost elinde. Mektuplara özgürlük isterken esir oldu posta kutusunda.Sen,ben yalnızlıklar mehtabında uykudayız.Ne zaman uyanırsınız dersiniz?Kuşlar eğer bir gün dönerse ilk yağmurlardan pencerene konarsa dostluğun sıcak gülümseyişini hatırla, ilk yağmurlarda ve o kuşlar pencerene konduğu vakit bilesin bunaltılarım geçmiş olacak. Bu kalabalıkta seni, o güzel yüzünü göremiyorum dostum. O sıcak bakan gözlerin flu. Bilmelisin sen, bu ürpertileri ve ölümü! İsmet Özel'in dediği gibi "Ölüyoruz yaşanacak demek ki".

Emine Ünal

sütü kesik toprağın!

İnsanlar mı hain
Yoksa mevsimler mi?
Bozuk saat gibi hayat!..

Yağmur yağmıyor
Sütü kesik toprağın!..

Hızır İrfan Önder

itiraf

Göz kapaklarım artık beklemiyor
Kış kalıcıdır
vücudumun her yerinde
hiçbir yerdesin
ama ben
Bütün sokaklarda seni görüyorum
Gözlerin aynaların dürüstlüğüdür
Omzun dağın sağlamlığıdır
Ellerin güneşten daha değerli
Yarının ışığını müjdeliyorlar
hiçbir yerdesin
Acıları iyileştirmek işe yaramaz bir kelimeydi
Belki
Sadece öpücükler merhemdir
Zamanın yaraları için
Ama dudaklarım artık hiçbir kalbin gülümsemesine inanmıyor...

Sophia Jamali Soufi

umut-mak

bilmiyorum neredeyim ben
kimim
kimleyim
neyim?
bir zerreyim evrende
sarmaşıklışıyorum
her saniye.
bir şeyler işliyor içime
tanklar çıkarken beynimden
istemiyorum konuşmak
susmak istiyorum
yazmak
mavi kalemimle
hasan hüseyin defterime
umut haykırmak istiyorum
unutmadan
umut-mak.

İlker Keleş

ölmeyen çocuklar

Kaçar kaçar gider bu yavrular yavrucaklar
Ağıt yakılıyor mu onların ardından
Rağbet ediliyor mu ruhsuz kefenlerin
Ağrı sızı hasıl oluyor mu yaşayanların vücutlarında

Cihandan oldular daha cihana gelmeden
Rahat koymadılar dahi anne karnında
Oysa ne hülyalar ne hayatlar vardı kim bilir
Fakat olmadı, daha başlamadan bitti

Ama biz temaşa edemeyiz
Maneviyatın gücünü tahmin edemeyiz
Üzül, üzül hüngür hüngür ağla
Lakin teselli bul Cennet-i ala da konaklamış
Ölmeyen çocuklara

Barış Alsak

yazar güzellemesi

Sabah tüm ihtişamıyla uyandı yazar. Yüzüne vurduğu bir avuç berrak su, insanların yüreğine işlediği saf arzulardan daha iyi değildi.

Birden durdu. Yine ilham gelmişti. Ama daha çok erkendi. Hazır değildi ve günlük ritüellerinden hiçbirini daha gerçekleştirememişti. Yazar olmanın dayanılmaz ağırlığı altında ruhunu kaleme teslim etti.

İlham gelmişti ancak bu toz bulutuna şekil vermesi gerekiyordu. Kendi yöntemi ilahi bir temele dayanıyordu. Dayanmasa Mekkele müşriklerden farkı kalmazdı. Elini kalbine dayayıp “HU” dedi.

O sıra aklından okuyucuları geçirdi. Bu rit eilini duymaya okuyucular hazır değildi. Duyanlar hazır olmadıkları için uçurumdan düşen sahte mehtilere d n őecekli bir şarkı nakaratında.

Karakterin omzuna elini değdirdiğini hissetti. şizofren değildi sadece hayal dünyası yazar olabilecek boyutta geniş ve derindi. Karakterin elinden tutup hızla kağıda çekti. İsmi Leyla idi. Leyla ismini duyunca ilk kuralı olan özgünlük ilkesine ışık tutup karaktere fısıldadı: Yaprak dökümünü andırmayacaksın bile.

Hemen Leyla’yı alıp bir önlük giydirdi, beyaz yakasının iki yanına iek yerleştirdi. Öğretmene “Günaydın bakalım çocuklar” dedikten sonra yığılmasını emretti. Öğretmen diz üstü eteğiyle yere yığıldı, dizleri o kadar sert çarptı ki masasında duran kolanya şişesindeki kolonya titredi.

Hemen Leyla’ya koş dedi ve Leyla müdür odasına koştu ve müdür olmanın gerekliliği olan kafasının üst tarafı kelleşmiş bıyıklı bir karakteri sıftan içeri telaşla getirdi.

Yazar elini kalemden çekti. Kalemi kağıda pararel bir biçimde yanına yerleştirdi. Mutfığa emin adımlarla gitti ve üzerlik çayını hazırladı. Saate altı dakika boyunca baktı. Saniyenin çıkardığı her ses onun derinleşmesi için bir nimetti.

Sıcak çayı tek dikişte içti ve hışım ile kalemi eline aldı.

Leyla sınıf başkanıydı. Müdür öğretmene kendine gelmesi için sert bir tokat attı. Yerde uzanan kadın artık yüzünde bir el izi ile yerde uzanıyordu. Leyla “Öğretmenim ambulansı arayalım.” dedi. Kel müdür “Sen çok biliyorsun bacaksız, geç yerine!” diye bir eğitimciye yakışır biçimde uyardı ve ambulansı aradı.

Sağlık ekipleri geldiğinde “Yüzünü bir yere çarptıda mı düştü.” dedi. Müdür başıyla onaylayıp göz ucuyla Leyla’ya baktı. Leyla ise birden yerinde kalktı ve “Hayır abla! Düşerken çarptı.” dedi.

Sahne birden dondu.

Aksakallı bir adam sahnenin ortasına kadar yürüdü. Asanın sesi geliyordu.

Yazar kağıda bakıp yüzünü ekşitti. Klişelerden sıkılmıştı. Cümlelerin üzerine tek bir çizgi çekti.

Takım elbiseli bir adam sahnenin ortasına kadar yürüdü. Kunduranın sesi geliyordu. Ağzından şu kelimeler döküldü. “Gördünüz, evet. Bu işte...”

Yazar burada kalemi tekrar bıraktı. En can alıcı yeri burasıydı. Uzun saçlarının en ucunu elleriyle sevdi ve kuş seslerinin kulağından içeri yüreğini ısıtmasına izin verdi.

Cebinden tütün tabakasını ve kibriti çıkardı. Duman parmakları arasından süzülüyordu. İşaret parmağıyla kağıdı gösterdi.

“Seni yarım bırakılan hikayelerin arasına saklıyorum. Bazen sonu yazılmış bir hikaye sonu yazılmamış bir hikayeden daha değersizdir.” dedi.

Katlayıp, odasındaki kağıt dağına yolculuk etti. En tepeye usulca yerleştirdi. Gözlerinin arasından süzülen yaş iran halısının desenlerine karıştı.

18. sayımızda görüşmek dileğiyle...

@ivrizdergi

@ivrizdergi

eserleriniz için:

gencfikirivriz@gmail.com

İVRİZ DERGİ